

Съвет на
Европейския съюз

Люксембург, 24 юни 2024 г.
(OR. en)

11296/24

СОНОМ 137

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От: Генералния секретариат на Съвета

Дата: 24 юни 2024 г.

До: Делегациите

Относно: Закljučения на Съвета относно актуализирането на Насоките на ЕС
относно децата и въоръжените конфликти

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета относно актуализирането на Насоките на ЕС относно децата и въоръжените конфликти, одобрени от Съвета на 4038^{-то} му заседание, проведено на 24 юни 2024 г.

**Заключения на Съвета относно актуализирането на Насоките на ЕС относно децата и
въоръжените конфликти**

[с актуализация в приложението]

1. Като припомня Стратегическата рамка на ЕС относно правата на човека и демокрацията от 2020 г., Плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията от 2021 г., Стратегията на ЕС за правата на детето от 2012 г., член 3, параграф 3 от Договора за Европейския съюз и Хартата на основните права на ЕС, Съветът потвърждава отново, че зачитането, защитата и упражняването на правата на детето е ключова цел на вътрешните и външните политики и действия на Европейския съюз.
2. Въз основа на Насоките на ЕС от 2008 г. относно децата и въоръжените конфликти и заключенията на Съвета от юни 2022 г. относно стратегията за правата на детето ЕС е особено активен в защитата на правата на децата в случаи на конфликт или криза и в предоставянето на закрила, помощ и подкрепа на децата.
3. Съветът изразява дълбока загриженост във връзка със зачестилите нарушения на правата на децата при въоръжени конфликти, които се изострят вследствие на разрастващите се конфликти, включително агресивната война на Русия срещу Украйна и извършеното от нея незаконно депортиране и прехвърляне на украински деца, разрастващото се насилие в Судан и ескалиращия конфликт в Близкия изток, по-специално катастрофалното хуманитарно положение в Газа и непропорционалното му въздействие върху цивилното население, особено върху децата. Съветът изразява съжаление, че през последното десетилетие значително са се увеличили тежките нарушения срещу деца¹ — убиване и осакатяване, вербуване и използване като войници или в други небойни роли, отвличания, изнасилвания и други форми на сексуално и основано на пола насилие, нападения над училища и болници и отказ на хуманитарен достъп.

¹ <https://www.unicef.org/children-under-attack/six-grave-violations-against-children>

4. В почти всички зони на конфликт по света, от Сахел, Централна и Източна Африка до Близкия изток и Азия, децата представляват почти половината от засегнатото население. Те са непропорционално засегнати от въоръжените конфликти и са основните им жертви. Съветът изразява тревога, че променящият се характер на конфликтите, прилаганите тактики и използваните оръжия доведоха до увеличаване на рисковете за цивилното население, особено за децата, в момент, когато тежките, вредни и дълготрайни последици за жертвите от нарушенията и злоупотребите стават все по-очевидни. Съветът отчита обаче и това, че децата могат да бъдат невероятно устойчиви и при наличието на подходяща и навременна подкрепа могат да се възстановят от екстремни ситуации и да просперираат. Тяхната защита, възстановяване и реинтеграция са от съществено значение за установяването на траен мир и сигурност, както и за устойчивото развитие.

5. Съветът приема настоящите преразгледани Насоки на ЕС относно децата и въоръжените конфликти, за да допринесе в по-голяма степен за зачитането, защитата и упражняването на правата на децата. Настоящата актуализация отчита развитието в рамките на ЕС и привежда насоките в пълно съответствие с рамката, установена от Съвета за сигурност на ООН чрез последователни резолюции, по-специално изброените в тях шест тежки нарушения срещу деца по време на въоръжен конфликт. Освен това ЕС се стреми да засили привеждането в съответствие и сътрудничеството с мандата на генералния секретар на ООН и специалния представител за децата и въоръжените конфликти, не на последно място поставения от него засилен акцент върху благосъстоянието на децата, засегнати от въоръжени конфликти, хуманитарния достъп и предотвратяването.

6. ЕС ще увеличи още повече усилията си за борба с всички форми на насилие срещу деца, за закрила на децата и за утвърждаване на техните права, включително тяхното физическо, психическо и психосоциално здраве и достъпа им до основни услуги. ЕС ще работи с международни организации и държави партньори за разработване на всеобхватни политики и действия за зачитане, защита и упражняване на правата на всички деца без каквато и да било дискриминация, както и за създаването на повече възможности за децата да бъдат отговорни и устойчиви членове на обществото. С оглед на променящия се характер на конфликтите и продължителните хуманитарни кризи ЕС ще подобри допълнително връзката между работата си по хуманитарното измерение и измерението на развитието и мира на такива кризи, като съгласува по-тясно дейността за предотвратяване на конфликти, управлението на кризи и хуманитарната помощ с помощта за развитие и инвестициите в образование при извънредни ситуации и социална закрила по целия свят. Защитата на децата, засегнати от конфликти, трябва да продължи да бъде основен стълб на програмите в областта на правата на човека, мира и сигурността, изграждането на мира, развитието и хуманитарната помощ.
7. ЕС ще продължи да гарантира цялостното изпълнение на задълженията по Конвенцията за правата на детето и факултативния протокол към нея относно участието на деца във въоръжен конфликт, включително по отношение на определението за дете като всяко човешко същество на възраст под 18 години, и ще насърчава тяхното транспониране в националното законодателство. Освен това ЕС признава важната роля на глобални инициативи като Парижките принципи и ангажименти, принципите от Ванкувър, Декларацията относно сигурността на училищата и Политическата декларация за укрепване на защитата на цивилното население от хуманитарните последици, произтичащи от използването на взривни вещества в населени райони (EWIPA), и ще продължи да насърчава всички държави да продължат да изпълняват ангажиментите си, като обмислят присъединяването си към тези инициативи.

8. Като подчертава колко е важно въпросът за децата, засегнати от въоръжени конфликти, да продължи да бъде интегриран във външните политики на ЕС, Съветът приканва всички инстанции за вземане на решения, службите и агенциите на ЕС, гражданските и военните мисии и операции, специалните представители и пратеници и други органи да удвоят усилията си за гарантиране на ефективното прилагане на настоящите насоки. Съветът изтъква, че е важно въпросът за децата, засегнати от въоръжени конфликти да бъде изцяло интегриран в общата външна политика и политика на сигурност на ЕС, която включва общата политика за сигурност и отбрана, включително мисиите и операциите на ЕС за управление на кризи. Във връзка с това Съветът приветства актуализирания контролен списък за интегрирането на закрилата на децата, засегнати от въоръжени конфликти, в мисиите и операциите по линия на общата политика за сигурност и отбрана на ЕС (контролен списък по линия на ОПСО). Съветът възлага на съответните работни групи да правят редовен преглед и да докладват за изпълнението на настоящите насоки с оглед на извличането на поуки и разпространението на най-добри практики.
9. ЕС и неговите държави членки ще използват пълния набор от инструменти, с които разполагат, във всички области на външната дейност, за да се акцентира върху и да се засилят допълнително повишаването на осведомеността, действията и ефективното програмиране в световен мащаб, както и сътрудничеството в тази област. Наред с това Съветът приканва партньорите от всички региони, включително международни и регионални организации, организации на гражданското общество и участници от частния сектор, да се обединят и да увеличат усилията си за разрешаването на конфликти, предотвратяването и реагирането на тежки нарушения срещу деца, както и зачитането, защитата и упражняването на техните права и закрила съгласно международното хуманитарно право и международното право в областта на правата на човека, с подновено усещане за неотложност. За всяко дете, навсякъде.

ПРИЛОЖЕНИЕ

АКТУАЛИЗАЦИЯ 2024 г.

Насоки на ЕС относно децата и въоръжените конфликти

1 - ВЪВЕДЕНИЕ

Положението на децата, особено на тези, които са засегнати от въоръжен конфликт, е приоритет за Европейския съюз от десетилетия. В рамките на Организацията на обединените нации ЕС и неговите държави членки изиграха решаваща роля, като допринесоха значително за разработването на програмата на ООН за децата, засегнати от въоръжен конфликт, и за оформянето на нейния глобален мандат. През 2003 г. ЕС прие първите си насоки относно децата и въоръжените конфликти, като през 2008 г. те бяха актуализирани, за да може политиката на Съюза да се обедини около практически инструмент, направляващ действията. Оттогава насам, с оглед на дълбоките промени в глобалната политика и събитията в рамките на ЕС, е необходимо допълнително да се актуализират насоките на ЕС, за да се подкрепят непрекъснатите ефективни действия на Съюза в съответствие с по-всеобхватен и цялостен подход.

Децата, и по-специално момичетата, са особено уязвими в случаи на въоръжен конфликт. Въоръжените конфликти и случаите на насилие причиняват огромни страдания на децата, които поради своята възраст, физическа и психологическа незрялост, зависимост и правен статут са по-уязвими по отношение на рисковете, крайната бедност, насилието и липсата на грижи, които динамиката на конфликта налага на хората. Дете е всяко човешко същество на възраст под 18 години, както е предвидено в Конвенцията на ООН за правата на детето.

В повечето държави, засегнати от въоръжени конфликти, децата достигат до половината от населението. В световен мащаб милиони хора живеят в засегнати от конфликти зони или бягат от тях. Това означава, че те са непропорционално засегнати.

При въоръжени конфликти и други случаи на въоръжено насилие държавни и недържавни участници, включително терористични организации и организирани престъпни групи, насочват вниманието си към децата и често застрашават тяхната безопасност и сигурност, за да ги привлекат за военни цели, продължаване на престъпни дейности или други незаконни печалби. Убити и осакатени, вербувани и използвани в различно качество от въоръжени групировки и въоръжени сили, отвлечани и подлагани на изнасилване и други форми на сексуално насилие и експлоатация, с нападения над училища и болници, децата са подложени на тежки нарушения и други сериозни злоупотреби или погазване на правата им. Милиони хора са засегнати от физически и психически увреждания, получени в резултат на война. Дори тези, които не участват пряко във въоръжени конфликти, търпят други видове последици, свързани с конфликтите, като например недохранване, липса на подслон и достъп до образование и здравеопазване, дискриминация, както и насилие и трайни психологически травми. Все по-често не толкова прякото въздействие на самото насилие, а отказът да се предостави хуманитарна помощ води до повече смъртни случаи вследствие на глад и болести. Много от вредите, които въоръжените конфликти нанасят на децата, не са пряка последица от водените сражения, нито свършват с прекратяването на огъня. Последиците за световния мир и сигурност и устойчивото развитие са трайни и дълбоки. Трайните вреди, нанасяни на децата и техните семейства при въоръжени конфликти, установяват непрекъснат цикъл на насилие и бедност, което води до трайни междупоколенчески последици, подкопаващи индивидуалната и обществената устойчивост, и възпрепятства развитието на мирни общества.

Други области на нарастваща загриженост, свързани с децата в случай на конфликт и след него, са: влошаващото се положение във връзка с изменението на климата по отношение на съществуващите рискове и уязвимости, пред които са изправени децата; безразборното използване на взривни вещества в населени райони; зачестилите нападения срещу училища и използването им за военни цели в нарушение на международното хуманитарно право; конкретното въздействие на въоръжените конфликти върху децата с увреждания; свързаното с пола измерение на тежките нарушения срещу деца; влошаващите се последици от бедността и неравенството; децата, които не са постоянно установени и са в условия на вътрешно принудително разселване и търсене на убежище; децата в институции или лишените от семейни грижи; детския труд, трафика на хора и сексуалното робство; предизвикателствата, породени от появата на нови технологии, като набирането на деца онлайн и разпространението и незаконния трафик на оръжие, както и въздействието на противопехотните мини, взривните военни остатъци и самоделните взривни устройства.

Необходимо е да се постави по-силен акцент върху националното и международното наказателно правосъдие, включително достъпа до правосъдие за децата. Търсенето на отговорност от извършителите за тежки нарушения срещу деца при въоръжен конфликт, както е предвидено в международното право и международното хуманитарно право, Римския статут на МНС и Женевските конвенции, е от решаващо значение за борбата с атмосферата на безнаказаност за лицата, извършващи престъпления срещу деца, за възпирането на бъдещи злоупотреби, за насърчаването на търсенето на отговорност и за утвърждаването на култура на зачитане на правата на децата.

В усилията си за подкрепа на развитието, мира, сигурността и дипломатическите средства и за предоставянето на хуманитарна помощ, Европейският съюз като такъв, както и колективно със своите държави членки, е решен да даде приоритет на закрилата, благосъстоянието и овластяването на децата, като разглежда техните специфични нужди и уязвимости без дискриминация на каквото и да било основание,

2 - ЦЕЛ

Европейският съюз отдава приоритет на утвърждаването и защитата на правата на децата в своята рамка на политиката в областта на правата на човека. Това е така не само защото децата са уязвими жертви на конфликти днес, но и защото те са бъдещето. ЕС признава неотменните им права, залегнали в Хартата на основните права на ЕС, Конвенцията за правата на детето и факултативните протоколи към нея, както и други международни инструменти в областта на правата на човека и предоставяната им съгласно международното право специална закрила.

Съветът за сигурност на ООН установи шест тежки нарушения² въз основа на техния ужасяващ характер и сериозното им въздействие върху благосъстоянието на децата:

- убийство и осакатяване на деца,
- вербуване или използване на деца във въоръжени сили и групировки,
- изнасилване и други форми на сексуално насилие над деца,
- отвлечане на деца,
- нападения срещу училища и болници,
- отказ на хуманитарен достъп до деца.

² Определенията са посочени в Оперативното ръководство, придружаващо Насоките относно механизма за мониторинг и докладване на тежки нарушения срещу деца в случаи на въоръжен конфликт (DPKO, OSRSG Children and Armed Conflict, УНИЦЕФ, 2014 г.)

ЕС се стреми да повиши осведомеността по този изключително важен въпрос както във вътрешен, така и в международен план. Решени сме да се справим с краткосрочните, средносрочните и дългосрочните последици от въоръжените конфликти и други случаи на въоръжено насилие върху децата по ефективен и всеобхватен начин чрез действия за предотвратяване и реагиране на различни нарушения на правата на детето. Използвайки различните инструменти, с които разполага, и надграждайки върху съществуващите инициативи, ЕС се стреми да ангажира трети държави и недържавни участници. Това включва насърчаването им да прилагат, зачитат и утвърждават международното право, включително нормите, стандартите и инструментите в областта на правата на човека, и международното право и норми в областта на убежището и хуманитарното право, както и да предприемат ефективни мерки за защита на децата от последиците от въоръжени конфликти и да гарантират търсенето на отговорност за престъпления срещу тях.

Настоящите насоки са предназначени да послужат като практически инструмент за насочване и подпомагане на участниците от ЕС в целия свят в тяхната работа в областта на децата и въоръжените конфликти, включително други случаи на въоръжено насилие от страна на държавни и недържавни участници, като терористични организации и организирани престъпни групи. Като отчита взаимната връзка между различните политики, ЕС подчертава, че е важно да се полагат постоянни и координирани усилия в различни области, включително външната политика и политиката на сигурност, помощта за развитие, изграждането на мира и хуманитарната помощ. Този всеобхватен подход укрепва колективния ни отговор на тежкото положение на децата във въоръжени конфликти и по този начин допринася за траен мир и сигурност и за устойчиво развитие.

3 - ПРИНЦИПИ

ЕС е основан на ценностите на свободата, демокрацията, зачитането на човешкото достойнство и основните свободи, равенството, върховенството на закона и зачитането на правата на човека. Защитата и утвърждаването на правата на детето са основна цел на дейността на Европейския съюз както в неговите предели, така и в чужбина. Това е залегнало в Хартата на основните права на ЕС, която гарантира защитата на правата на децата от страна на всички европейски институции и органи при прилагането на правото на Съюза. В приетата през 2012 г. стратегическа рамка относно правата на човека и демокрацията се определят принципи, цели и приоритети, чиято цел е да се подобрят ефективността и последователността на политиката на ЕС, като се отбелязва, че зачитането на правата на човека, демокрацията и принципите на правовата държава е в основата на всички аспекти на вътрешните и външните политики на ЕС. Планът за действие на ЕС в областта на правата на човека и демокрацията установява равнището на амбиция и определя приоритетите на ЕС и неговите държави членки в тази област в отношенията с трети държави, както и конкретни задачи, които ЕС трябва да поеме. Освен това Насоките на ЕС в областта на правата на човека, включително по-специално Насоките на ЕС за утвърждаване и защита на правата на детето, предоставят практически инструменти и насоки за изпълнението на тези ангажименти в областта на правата на човека. Заедно със Стратегията на ЕС за правата на детето (2021 г.) тези политики утвърждават и защитават правата на детето и ги интегрират във вътрешните и външните политики на Европейския съюз.

Утвърждаване и защита на правата на детето

Като се ръководи от следните основни принципи, ЕС следва да работи по-активно, за да се гарантира защитата на децата, засегнати от въоръжени конфликти:

- **Подход, основан на правата на човека:** В съответствие с Конвенцията на ООН за правата на детето, дете е всяко човешко същество на възраст под 18 години. Международното право в областта на правата на човека признава всички деца за независими носители на права със специална закрила, предоставена съгласно международното право, включително международното хуманитарно право. Децата могат да бъдат както жертви, така и оцелели и фактор сами по себе си. Те не следва да бъдат третирани или разглеждани единствено като пасивни участници. Децата следва да бъдат информирани за своите права. Техният глас трябва да бъде чул в съответствие с възрастта и зрелостта им, а потребности им да бъдат удовлетворени.
- **Право на живот, оцеляване и развитие:** В съответствие с Конвенцията на ООН за правата на детето ЕС ще даде приоритет на цялостното благосъстояние, закрила и реинтеграция на всички деца, засегнати от въоръжени конфликти, като гарантира тяхното оцеляване, развитие и пълно упражняване на техните права.
- **Недискриминация и приобщаване:** Закрилата и помощта се предоставят без дискриминация под каквато и да било форма, включително множествени и пресичащи се форми на дискриминация. Без да се пренебрегва нито едно дете и като се гарантира равен достъп до закрила, следва да се обърне специално внимание на специфичните нужди от грижи и закрила на всички деца в уязвимо положение, включително момичетата, децата с увреждания, децата от коренното население и принадлежащите към национални малцинства, непридружените деца, мигрантите, бежанците, търсещите убежище, вътрешно принудително разселените деца и децата без гражданство, лишените от семейни грижи деца, като например децата на улицата, или децата в институции, в съответствие с международните задължения в областта на правата на човека съгласно международното право и стандарти и чрез съществуващите политически и законодателни рамки.

- **Висшият интерес на детето:** висшият интерес на детето е водещото съображение при изпълнение на действията на ЕС, в съответствие с Конвенцията на ООН за правата на детето. Всички решения и действия трябва да дават приоритет на благосъстоянието, защитата и безопасността на децата.
- **Диференциран подход:** ЕС отчита различните потребности и уязвимости и има за цел да адаптира своите интервенции, за да се отговори на уникалното положение на всяко дете, като се предоставят цялостни и устойчиви решения; както е посочено в проучването на бюро на специалния представител на генералния секретар на ООН по въпросите на децата при въоръжени конфликти относно „Измерението на пола при тежките нарушения срещу деца по време на въоръжен конфликт“, всички деца се нуждаят от закрила, но техните нужди и уязвимости, в контекста на въоръжен конфликт, могат да варират в зависимост от тяхната възраст, зрялост, пол, сексуална ориентация и полова идентичност, увреждания, принадлежност към малцинства, специфични обстоятелства и от естеството на конфликта, както и от възприеманото или реалното им асоцииране със страните в конфликта.
- **Защита на деца, които са свързани с въоръжени сили или въоръжени групи:** Децата, свързани с въоръжени сили или групировки, трябва винаги да се считат предимно за жертви на шестте тежки нарушения съгласно международното право в областта на правата на човека и международното хуманитарно право (МХП). Перспективата за децата, основаваща се на техния висш интерес, при който акцентът е върху защитата на момчетата и момичетата срещу шестте тежки нарушения по време на конфликти, заема централно място в процесите на разоръжаване, демобилизация и реинтеграция и свързаните с тях процеси. Поради това безусловната и незабавна защита, освобождаване и (повторно) интегриране на децата, свързани с въоръжени сили или групировки, в семейството и общността им следва винаги да бъдат планирани и приоритизирани, независимо от посочването на въоръжената групировка, в съответствие с международното право в областта на правата на човека и МХП. Следва да се обърне специално внимание на предизвикателствата, пред които са изправени децата, родени в рамките на въоръжени групировки, както и тези, които са били вербувани като деца и демобилизирани като възрастни. Деца, които са достигнали възраст за носене на наказателна отговорност и които са заподозрени в извършване на тежки престъпления, се предават на граждански участници и правораздаването следва да се осъществява в рамките на правната уредба за непълнолетни лица. Децата не следва да бъдат задържани единствено въз основа на връзката им с въоръжени групировки.

- **С акцент върху децата и жертвите:** Акцентът е върху благосъстоянието и нуждите на детето. Това означава активно ангажиране на децата при определянето на техните нужди и приоритети, когато това е възможно, и гарантиране, че гласът им се чува, че не се подлагат на нови травми и че се отдава приоритет на благосъстоянието и безопасността им. ЕС отдава приоритет на справянето със специфичните вреди, нанесени на децата в условия на въоръжени конфликти.
- **Съобразени с възрастта и пола:** Нуждите и уязвимостта на децата се променят с възрастта им. ЕС отчита този факт и оформя действията си по съответния начин. Наред с това момичетата и момчетата често преживяват конфликтите по различен начин и имат специфични уязвимости. ЕС отчита тези специфични за възрастта и пола потребности, за да се гарантира, че всички деца получават подходяща закрила и подкрепа.
- **Отчитане на последиците от травмата:** Въоръженият конфликт може да остави дълбока психологическа следа върху децата. Подходът на ЕС отчита това и има за цел да предостави подкрепа, която държи сметка за травмата, която децата може да са претърпели, включително от сексуално и основано на пола насилие, и техните нужди от достъп до услуги за психично здраве и психосоциална подкрепа, насърчаващи лечението и възстановяването.
- **Търсене на отговорност, достъп до правосъдие и правосъдие за непълнолетни лица:** ЕС подкрепя наблюдение, разследване и наказателно преследване на престъпления и нарушения срещу деца с акцент върху децата. Извършителите трябва да бъдат подведени под отговорност. От решаващо значение е развитието на правосъдни системи, съобразени с интересите на детето, за всички деца, влезли в досег със закона и лишени от свобода, както и достъпът им до правна помощ и участието им в инициативи в областта на правосъдието в условията на преход.

- **Участие и овластяване на децата и младежите:** ЕС насърчава, подкрепя и гарантира пълноценното приобщаване и активното участие на децата и младежите във вземането на решения, които ги засягат, на всички равнища, включително в случаи на конфликт, по-специално чрез Плана за действие за младежта във външната дейност на ЕС.
- **Принцип за ненанасяне на вреда, чувствителен към конфликти подход за защита на децата:** ЕС изразява подкрепа за това всички политики и действия систематично да предотвратяват потенциалните вредни последици за децата и техните права, причинени от дейности или участващи служители, без да се изостря динамиката на конфликта.

Международно сътрудничество

В работата си ЕС се ръководи от съответните международни и регионални норми и стандарти в областта на правата на човека и хуманитарното право, включително тези, които са изброени в приложение I. ЕС активно си сътрудничи и подкрепя работата на съответните участници, по-специално:

- Генералния секретар на ООН
- Специалния представител на генералния секретар по въпросите на децата и въоръжените конфликти и неговата служба

- Специалния представител на генералния секретар по въпросите на насилието срещу деца и неговата служба
- Работната група на ООН за мониторинг и докладване (CTFMR) или нейния еквивалент в случаи, будещи загриженост в дадена държава
- Служби, отдели и агенции на ООН като УНИЦЕФ, Организации на и за хора с увреждания, Агенцията за превенция и готовност при бедствия, Бюрото на ООН за координация на развитието, ООН — Жени, Службата на ООН по наркотиците и престъпността, Фонда на ООН за населението, Службата на Върховния комисар по правата на човека на ООН, Върховния комисариат за бежанците на ООН, Програмата на ООН за развитие, Международната организация на труда, Службата на ООН за координация по хуманитарни въпроси, ЮНЕСКО и Световната здравна организация (на централно и регионално/местно равнище)
- Работната група на Съвета за сигурност на ООН по въпросите на децата и въоръжените конфликти
- Регионалната/местната група на приятелите на децата, засегнати от въоръжени конфликти или еквивалентни ad-hoc групи от единомислещи партньори
- Конвенцията за правата на детето;
- Съвета на ООН по правата на човека
- Комитета по социални, хуманитарни и културни въпроси (Трети комитет) на Общото събрание на ООН
- Международния наказателен съд и, при необходимост, специални международни трибунали
- Специалните процедури на ООН и разследващите органи с мандат от ООН
- Междуведомствената работна група на ООН по въпросите на разоръжаването, демобилизацията и реинтеграцията и други подобни форуми
- Международния комитет на Червения кръст (МКЧК),
- Съвета на Европа
- Африканския съюз и други регионални организации
- ОССЕ/Бюрото за демократични институции и права на човека

- Местни и международни неправителствени организации, включително организации, ръководени от деца, правозащитници и защитници на човешките права на децата и общностни организации и мрежи
- Други заинтересовани участници

ЕС ще допринесе активно и ще работи с тези участници, за да се гарантират укрепването и ефективното прилагане на съществуващите международни гаранции за правата на детето.

4 - СПРАВЯНЕ С ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА, СВЪРЗАНИ С ДЕЦАТА ПРИ ВЪОРЪЖЕНИ КОНФЛИКТИ

През последните две десетилетия се наблюдава драматична промяна във воденето на война; тактики като безразборни и непропорционални въздушни бомбардировки, обстрелване и нападения с безпилотни летателни апарати, обсади и блокади, за да не се допусне доставката на хуманитарна помощ за цивилното население, продължаващото наличие на невзривени бойни припаси и мини в райони с цивилно население, излагат децата на сериозен риск да бъдат убити или осакатени.

Целенасочените нападения на училища, болници и друга критична гражданска инфраструктура, като водоснабдителни и енергийни системи, създава все по-голям риск за оцеляването и развитието на децата. В някои случаи въоръжени групировки или сили активно се противопоставят на достъпа на момичетата до образование и здравеопазване, което възпрепятства достъпа до тези жизненоважни услуги. Дори когато училищата и болниците не са целенасочена мишена, цялостната несигурност в зоните на конфликт възпира децата, учителите и медицинския персонал да посещават училище или да оказват медицинска помощ.

В контекста на децата и въоръжените конфликти рязко нарастват случаите на отвлечане на деца, независимо дали с цел да се сплашват общности, да се атакуват конкретни групи, по-специално момичетата и достъпът им до образование, да се принудят деца да участват във военни действия или с цел трафик на хора и сексуално робство или други видове експлоатация. Дори когато бъдат освободени или успеят да избягат от своите похитители, отвлечените деца продължават да срещат сериозни предизвикателства и да бъдат стигматизирани, което е пречка за реинтеграцията и рехабилитацията им в техните общности.

Конфликтите все повече са съпътствани от сексуално насилие, което често се прилага спрямо момичета и момчета в случаи на вакуум в областта на върховенството на закона. Децата, които са подложени на сексуално насилие и експлоатация, страдат от психологически травми и здравословни проблеми в дългосрочен план, включително инфекции, предавани по полов път, като ХИВ/СПИН и ранна бременност. Вредните норми и практики, свързани с пола, като например гениталното осакатяване на жени, убийствата на новородени от женски пол, детските, ранните и принудителните бракове, стигматизацията при несъобразяване със свързаните с пола стереотипи и дискриминационните социални норми и дискриминацията излагат момичетата на особен риск.

Отказът на хуманитарен достъп, включително умишлените нападения срещу хуманитарни работници, продължава да бъде основна пречка пред защитата на децата. Липсата на основна хуманитарна помощ може да доведе до сериозно недохранване, забавяне на растежа, липса на достъп до образование и основни медицински грижи, които имат дългосрочни последици за развитието на децата. От съществено значение е да се работи със страните по конфликта, за да се даде възможност за достъп, като същевременно се гарантира търсенето на отговорност за нарушенията. Използването на деца от въоръжени групировки за бойни действия или поддържащи функции продължава да буди безпокойство.

Принудителното набиране на деца под 18-годишна възраст и използването им във военни действия както от въоръжени сили, така и от въоръжени групировки, е незаконно и представлява една от най-лошите форми на детски труд. Освен това набирането на деца под 15-годишна възраст представлява военно престъпление. Това води до нечовешко бреме и дългосрочни пагубни последици за тези деца, които в повечето случаи остават жертви и често се сблъскват със стигматизиране и отхвърляне. Арестуването и задържането на деца, свързани с въоръжени групировки, независимо дали защото се възприемат като заплаха за националната сигурност или защото се твърди, че са участвали във военни действия, допълнително ги превръща в жертва.

Тяхната безусловна и своевременна защита, освобождаване и (повторно) интегриране със семействата и общността им, независимо от евентуалното посочване на въоръжената групировка, в съответствие с международното право в областта на правата на човека и международното хуманитарно право, следва да бъдат приоритизирани. Ако има деца, които са достигнали възраст за носене на наказателна отговорност и които са заподозрени в извършване на тежки престъпления, те трябва да се предадат на граждански участници и правораздаването следва да се осъществява в рамките на системите за детско правосъдие, когато съществуват.

ЕС ще подкрепи договарянето, приемането и изпълнението на планове за действие между ООН и страните, участващи в конфликт, за прекратяване и предотвратяване на шестте тежки нарушения срещу деца, както и на протоколите за предаване от страните в конфликта, за да се осъществи бързо предаване на децата, за които се твърди, че са свързани с въоръжени групировки, на граждански организации за закрила на детето с цел реинтеграция.

Предизвикателства, оказващи въздействие върху ефективните действия

Значителни пречки възпрепятстват ефективната хуманитарна помощ, помощ за развитие и закрила на децата от страна на ЕС и други участници, работещи в зони на конфликт. Сред тези предизвикателства са сложният и постоянно променящ се характер на съвременните конфликти, ограниченията на достъпа до засегнатите територии и население, дължащи се на продължаващо насилие или ограничителни административни пречки, както и липсата на капацитет сред местните участници за адекватно посрещане на нуждите на децата.

Ефективните действия за справяне с нарушенията срещу деца, засегнати от въоръжени конфликти, се усложняват от пропуски в данните и недостатъчни показатели за ранно предупреждение, което на първо място възпрепятства усилията за предотвратяване на тежки нарушения. Ограниченията по отношение на ресурсите и трудностите при координирането на финансирането от множество източници също усложняват ефективните действия.

Освен това слабите правни рамки и неподвеждането под отговорност за престъпления срещу деца създават обстановка на безнаказаност, в която нарушенията остават ненаказани.

Преодоляването на дългосрочните социално-икономически последици от конфликтите, бедността, липсата на образователни възможности за децата, особено за момичетата, ограничените ресурси за здравни услуги (включително психично здраве и психосоциална подкрепа), както и поддържането на вредни културни норми и практики – всички те представляват значителни пречки за избягване на повторното възникване на конфликти, за постигане на траен мир и закрила на децата.

Възможности за ефективни действия на ЕС

За да увеличи усилията си за закрила на децата, засегнати от въоръжени конфликти, ЕС ще **изгради по-силни партньорства** и ще насърчава следното:

- **Подкрепа за превенцията:** Необходими са по-големи инвестиции в предотвратяването на въоръжени конфликти и нарушения на правата на детето, по-специално на шестте тежки нарушения срещу деца. Въвеждането на системи за ранно предупреждение, насочени към показателите за риск и пропуските в данните, може да спомогне за идентифицирането на потенциални заплахи за децата преди извършването на нарушения, което ще позволи предприемането на превантивни действия. Извършването на редовен анализ на конфликтите и оценки на правата и потребностите на децата е от решаващо значение за разработването на ефективни и своевременни превантивни действия. Инвестирането в качествено, чувствително към конфликтите, отчитащо рисковете, съобразено с възрастта и пола, приобщаващо образование може също така да ограничи повторното възникване на конфликти и да намали риска от малтретиране и експлоатация на децата.

- **Укрепване на подхода на връзка между хуманитарната помощ, развитието и мира:** ЕС е решен да гарантира, че нуждите от хуманитарна помощ, развитие и изграждане на мира се посрещат по координиран начин, за да се реагира на продължителни и предвидими кризи, като се отчитат както непосредствените потребности, така и намирането на дългосрочни решения. Подкрепата за създаването на защитна и постоянна подкрепяща среда за децата преди, по време на конфликти и след това изисква устойчиво и адекватно финансиране за разширяване на интервенциите и поддържане на дългосрочни програми за закрила на детето, включително отпускане на ресурси за социална закрила, образование, жилищно настаняване, психосоциална подкрепа, здравеопазване и услуги за закрила, съобразени с разнообразните нужди на децата. Подкрепата, включително подходящите финансови ресурси, за функционирането на механизмите на ООН за мониторинг и докладване на място е от решаващо значение.
- **Инвестиране в интегрирани системи за закрила на детето:** ЕС следва да подкрепя съобразени с възрастта и пола, приобщаващи хората с увреждания, интегрирани общностни системи за социална закрила и закрила на детето в нестабилни държави и държави, засегнати от конфликти, за да се спомогне за предотвратяването, смекчаването, възстановяването и реагирането на нарушаването на правата на децата и да се осигури непрекъснатост на грижите за децата по цялостен и многостранен начин, включително реинтеграция, рехабилитация, образователни възможности, в т.ч. професионално и техническо обучение, услуги за закрила на детето, събиране на семейството, когато е приложимо, подходящи здравни грижи, включително грижи в областта на сексуалното и репродуктивното здраве, услуги в областта на психичното здраве и психосоциалната подкрепа (ПЗПСП) и други критични аспекти.

- **Разоръжаване, демобилизация и реинтеграция (РДР), реформа на сектора на сигурността и програми за подкрепа на правосъдието:** Интегриране на съображенията, свързани със закрилата на детето, в програмите за разоръжаване, демобилизация и реинтеграция или в други свързани с това програми, в реформата в сектора на сигурността, в усилията за борба с тероризма, в програмите за борба с мрежите на организираната престъпност и в програмите за правосъдие, съобразено с интересите на детето (осигуряване на достъп до правосъдие, безплатна правна помощ и ефективни правни средства за защита), както и подкрепа за съобразени с нуждите на децата инициативи за реинтеграция. Подкрепата за реинтеграцията като компонент на по-широка система за закрила на детето и отчитането на целите и принципите на целите за устойчиво развитие (ЦУР) гарантират по-приобщаващи, по-всеобхватни и дългосрочни действия.
- **Сътрудничество и застъпничество на място:** ЕС следва да насърчава по-тясно сътрудничество със структурите и агенциите на ООН, националните правителства и местните органи на засегнати от конфликти държави, международните и националните неправителствени организации и местните организации на гражданското общество, които работят пряко с децата на място (включително групата на приятелите на деца, засегнати от въоръжени конфликти). Следва още повече да се засили използването на редовен диалог относно целите и принципите за закрила на детето с международните партньори, националните правителства, страните в конфликтите и местните организации, тясното сътрудничество и подкрепата за механизма за мониторинг и докладване с мандат от Съвета за сигурност на ООН и оперативните групи на ООН за мониторинг и докладване и техните еквивалентни работни групи.
- **Обучение и подкрепа:** Инвестирането в изграждането на капацитет за всички участници, работещи в областта на закрилата на детето, е от решаващо значение. Осигуряването на обучение и подкрепа ще подобри регулаторните и политическите рамки, програми и интервенции на всички равнища, като предостави на отговорните лица – както изпълняващите задълженията, така и носителите на права – уменията и ресурсите, необходими за ефективно посрещане на специфичните нужди на децата на национално и местно равнище. Необходимо е засилено редовно обучение за служителите на ЕС и други служители, особено за тези, които са в пряк контакт с деца, и за тези, които участват в процеса на вземане на решения, засягащи децата.

- **Подкрепа за местни решения:** Признаването и подкрепата за ръководени от децата и движени от общностите инициативи за мир и закрила овластява местните гласове и дава възможност за подходящи от културна гледна точка решения.
- **Участие на децата:** осигуряване на активно, равноправно, съдържателно и ефективно участие на децата в съответствие с Конвенцията на ООН за правата на детето в процеса на вземане на решения, които ги засягат, включително по-специално при разработването на програми за реинтеграция. ЕС ще се стреми също така да използва Съвета за младежки проучвания, който съветва комисаря и генерална дирекция „Международни партньорства“ (ГД INTPA), както и консултативните структури за младежта, които предоставят съвети на делегациите на ЕС, създадени в рамките на Плана за действие за младежта във външната дейност на ЕС за периода 2022 – 2027 г.

Чрез изпълнението на тези всеобхватни цели ЕС може значително да засили ангажимента си за закрила на децата, засегнати от въоръжени конфликти. Един цялостен подход на сътрудничество, който инвестира в местен капацитет и дава приоритет на превантивните мерки и всеобхватната помощ, може да допринесе за по-безопасно и по-светло бъдеще за децата, попаднали под кръстосания огън на войната.

5 - ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ОПЕРАТИВНИ ИНСТРУМЕНТИ

А) Инструменти на ЕС за действие:

ЕС разполага с набор от инструменти за справяне с проблемите на децата, засегнати от въоръжени конфликти, въз основа на съществуващите инициативи:

- **Политически диалог:** Свързаните с правата на човека аспекти на политическия диалог с трети държави ще включват благосъстоянието и правата на децата в случаи преди конфликт, по време на конфликт и след това.
- **Специални представители на ЕС (СПЕС):** СПЕС за правата на човека играят важна роля за застъпничеството по отношение на спазването на стандартите за правата на детето в световен мащаб. СПЕС, които отговарят за различните географски региони, следва също така да предприемат конкретни действия и информационни дейности по въпроси, свързани с децата и въоръжените конфликти, в приоритетни държави, от обхвата на техните мандати. Те следва да включат децата, засегнати от въоръжени конфликти, в презентациите си пред работните групи на Съвета. Въпросът за децата, засегнати от въоръжени конфликти, следва да бъде включен в мандатите на СПЕС в приоритетни държави при подновяването им.

- **Демарши и публични изявления:** ЕС ще призове настойчиво съответните трети държави да предприемат ефективни мерки, за да осигурят закрила на децата от последиците от въоръжени конфликти и тежки нарушения и да сложат край на безнаказаността. Като припомня важната роля, която ЕС и неговите държави членки могат да играят в подкрепа на диалога с всички страни в конфликтите, върху които те могат да окажат влияние за прекратяване и предотвратяване на тежките нарушения на правата на децата. Информационните кампании на ЕС следва да се основават на годишния доклад на генералния секретар на ООН и неговите специфични за всяка държава доклади относно децата и въоръжените конфликти, както и придружаващите ги заключения на работната група на Съвета за сигурност на ООН по въпросите на децата и въоръжените конфликти. При целесъобразност, на специалните представители и ръководителите на мисии на ЕС ще бъде възложено да продължават да повдигат този въпрос пред недържавни участници. Когато е целесъобразно, ЕС ще реагира и на произтекли положителни развития. ЕС ще продължи да се застъпва за всеобщо ратифициране на международните конвенции за правата на човека, по-специално Конвенцията за правата на детето и Факултативния протокол към нея относно участието на деца във въоръжен конфликт (ОРАС) и Конвенция № 182 на Международната организация на труда относно най-тежките форми на детския труд. ЕС ще продължи да насърчава всички държави да продължат своите ангажименти, като обмислят одобряването на международни инструменти и ангажименти за закрила на децата, засегнати от конфликти, включително Парижките принципи и ангажименти, принципите от Ванкувър, Декларацията относно сигурността на училищата и Политическата декларация за укрепване на защитата на цивилното население от хуманитарните последици, произтичащи от използването на взривни оръжия в населените райони (EWIPA). ЕС ще насърчава всички държави да ратифицират Римския статут и да си сътрудничат с Международния наказателен съд и други международни и регионални трибунали и механизми за търсене на отговорност, включително при изпълнението на заповеди за арест.
- **Многостранно сътрудничество:** ЕС участва чрез финансирането на проекти, свързани с деца и въоръжени конфликти, както и чрез хуманитарна помощ и сътрудничество за развитие. ЕС ще проучи възможностите за разширяване на подкрепата, като се има предвид връзката между нуждите от хуманитарна помощ, развитие и изграждане на мира.

- **Двустранно сътрудничество:** ЕС се ангажира да подкрепя и финансира програми, насочени към защитата и утвърждаването на правата на децата чрез двустранно сътрудничество с трети държави и на регионално равнище в по-широката рамка на международните партньорства и хуманитарната помощ. Държавите членки ще отразят тези приоритети и в своите проекти за двустранно сътрудничество.
- **Подкрепа за международния, националния и местния неправителствен сектор:** ЕС продължава да подкрепя неправителствени организации и организации на гражданското общество, които участват в закрилата на децата и техните права в условията на въоръжени конфликти и други форми на насилие. Това следва да включва институционално изграждане и укрепване на инициативи за закрила на детето, включително правосъдни системи, съобразени с интересите на детето, съдебна администрация за малолетни и непълнолетни лица, законодателна реформа, обучение и консултации за местната полиция и въоръжени сили, служители на администрацията на местата за лишаване от свобода и съдебната администрация, укрепване на капацитета на местните НПО в областта на правата на детето; разоръжаване, демобилизация и реинтеграция, които държат сметка за децата, и реформа в областта на сигурността.
- **Мисии и операции за управление на кризи:** Закрилата на децата ще бъде разгледана и интегрирана по подходящ начин в процесите на планиране, в документите и в провеждането на операциите в съответствие с актуализирания контролен списък за интегриране на закрилата на децата, засегнати от въоръжени конфликти, в мисиите и операциите по линия на ОПСО. Мандатите и оперативните планове ще отчитат специфичните нужди на децата и проблемите, свързани със закрилата на детето, особено на момичетата, когато това е възможно, като се имат предвид мандатите и способностите на мисията и операциите на ЕС. За разгърнатия граждански и военен персонал в мисиите и операциите по линия на ОПСО следва да се осигурят обучение и консултации относно закрилата на детето.

- **Сътрудничество с партньори:** Участие в местни и регионални групи на приятелите по въпросите на децата и въоръжените конфликти и еквивалентни работни групи, както и редовен обмен на информация относно мониторинга и докладването със специалните групи на ООН по държави, Службата на специалния представител по въпросите на децата и въоръжените конфликти, УНИЦЕФ, организациите на и за хора с увреждания и Агенцията за превенция и готовност при бедствия.
- **Други мерки:** ЕС може да обмисли целенасочени мерки, включително ограничителни мерки, ако е целесъобразно, или да преразгледа споразумения с трети държави въз основа на техните резултати в областта на правата на децата, по-специално по отношение на децата, засегнати от въоръжени конфликти.

Като използва набора от инструменти, с които разполага, ЕС ще се стреми да гарантира, че правата и специфичните нужди на децата ще бъдат взети предвид в подходите за ранно предупреждение и превенция, както и в текущите случаи на конфликт, мирните преговори, мирните споразумения, следконфликтните фази на възстановяване, рехабилитация, реинтеграция и дългосрочно развитие, и ще гарантира, че тежките нарушения, извършени срещу деца, са изключени от всички амнистии. ЕС ще се стреми да гарантира, че местните общности, включително децата, участват в мирния процес. Във връзка с това ЕС ще се възползва от опита, събран в рамките на системата на ООН и регионалните организации, и ще гради върху него.

Б) Изпълнение:

Мониторинг и докладване

- **Ръководителите на мисии на ЕС, ръководителите на мисии по линия на ОПСО и военните командващи в приоритетни държави:** Да включат анализ на въздействието на конфликтите върху децата в своите редовни доклади, като гарантират интегрирането на децата, засегнати от въоръжени конфликти, в местните стратегии на ЕС в областта на правата на човека и демокрацията по държави и насърчават редовната координация на място с делегациите на ЕС, мисиите на държавите — членки на ЕС, мисиите и операциите по линия на ОПСО, постоянните координатори на ООН и техните екипи по държави, оперативните групи на ООН за мониторинг и докладване или техни еквиваленти, други донори, НПО и частния сектор.

- **Комисията:** Да насочи вниманието на Съвета и държавите членки към съответните доклади и информацията относно финансираните от ЕС проекти, свързани с децата, засегнати от въоръжени конфликти, както и да гарантира, че в приоритетните държави се разпределят достатъчни финансови ресурси за защита на децата, засегнати от въоръжени конфликти, включително за подкрепа на функционирането на механизмите за мониторинг и докладване на място, както и че финансираните от ЕС действия са в съответствие с насоките.
- **Държави членки:** Да предоставят информация за съответните двустранни проекти и дипломатически ангажименти, свързани с децата, засегнати от въоръжени конфликти, включително при координацията на място в приоритетните държави.

Съвет: Изпълнение и последващ контрол

- КПС да наблюдава изпълнението на действията на ЕС съгласно настоящите насоки и да разработи ред и условия за включване на децата, засегнати от въоръжени конфликти, в съответните политики и действия на ЕС, като си сътрудничи с други органи на ЕС в областта на сигурността и развитието.
- Работна група „Права на човека“ редовно да преразглежда, актуализира и публикува списъка на приоритетните държави въз основа на информацията от съответните източници, включително доклада и брифингите на генералния секретар на ООН, и да осигурява сътрудничество между съответните работни групи.
- Съответните работни групи за определени географски райони да формулират препоръки за действие според случаите в съответните им приоритетни държави.
- Работна група „Права на човека“ да предприема преглед и да оценява изпълнението на настоящите насоки в координация със съответните участници и да определи възможните пропуски и нужди в тясно сътрудничество със съответните работни групи, специални представители, ръководители на мисии, ръководители на граждански мисии и военни командващи на ЕС (при спазване на реда на подчинение);
- Работна група „Права на човека“ да проучи възможностите за по-нататъшно сътрудничество с ООН, други международни организации, НПО и частния сектор.

- ЕСВД да докладва ежегодно на КПС за постигнатия напредък по изпълнението на целите на настоящите насоки, особено в приоритетните държави, и да улеснява провеждането на брифинги от специалния представител на генералния секретар на ООН относно децата и въоръжените конфликти пред КПС.
- Председателите на съответните тематични работни групи и работни групи за определени географски райони да включат по целесъобразност въпроса за децата, засегнати от въоръжени конфликти, в своите разисквания, включително чрез организиране на съвместни обсъждания между работните групи и улесняване на външните брифинги от партньорите от ООН и експертите от гражданското общество.

Допълнителни дейности за застъпничество и информационни дейности

- Върховният представител ще прави изявление по случай Международния ден срещу използването на деца войници (12 февруари) съвместно със специалния представител на генералния секретар на ООН за децата и въоръжените конфликти два пъти годишно.
- ЕС следва да повиши осведомеността по въпросите на децата, засегнати от въоръжени конфликти, по случай Международния ден за защита на образованието от нападения (9 септември) и Световния ден на децата (20 ноември) и да проучи допълнителни възможности за повишаване на осведомеността по въпросите на децата, засегнати от въоръжени конфликти.
- В началото на своя мандат ЕСВД следва да осигури информационен пакет относно правата на децата в зоните на конфликт за всички нови ръководители на делегации, ръководители на мисии и военни командващи по линия на ОПСО, координационни звена за мисиите и за правата на човека.
- ЕСВД и Комисията следва да организират редовно, специално обучение по въпросите на закрилата на детето и децата и въоръжените конфликти в сътрудничество с партньорите на ООН, съответните служби на Комисията и НПО, включително по въпросите на децата и процесите на разоръжаване, демобилизация и реинтеграция или свързани с тях процеси.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Тези актуализирани насоки относно децата и въоръжените конфликти подчертават решимостта на ЕС да даде приоритет на правата и благосъстоянието на децата в условия на война и нестабилност.

За да се гарантира ефективността на тези насоки, ЕС ще наблюдава и докладва за постигнатия напредък. Ще се изготвят редовни доклади, включително за определяне областите, в които е необходимо подобрене и адаптиране, за да се гарантира, че отговорът на ЕС на променящите се предизвикателства, пред които са изправени децата при въоръжени конфликти, продължава да бъде всеобхватен и ефективен.

Като си сътрудничи с агенциите на ООН, националните правителства, местните организации и гражданското общество, ЕС може да създаде по-безопасно и по-обнадеждаващо бъдеще за децата, засегнати от въоръжени конфликти.

ПРИЛОЖЕНИЯ към актуализираните насоки

Приложение 1 - Изчерпателен списък на международните норми, стандарти и принципи, на които ЕС може да се позове при контактите си с трети държави по отношение на децата, засегнати от въоръжени конфликти

I. ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ НА ООН ОТНОСНО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

Договори и протоколи

- Всеобща декларация за правата на човека (1948 г.)
- Конвенция за правата на детето (1989 г.)
- Факултативен протокол II към Конвенцията за правата на детето относно участието на деца във въоръжени конфликти (2002 г.)
- Факултативен протокол I към Конвенцията за правата на детето относно търговията с деца, детска проституция и детска порнография (2002 г.)
- Конвенция № 182 на МОТ относно забраната и незабавни действия за ликвидирането на най-тежките форми на детски труд (1999 г.)
- Конвенция за статута на бежанците (1951 г.)
- Международен пакт за граждански и политически права (1966 г.)
- Международен пакт за икономически, социални и културни права (1966 г.)
- Конвенция против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание (1984 г.)

Резолюции на Съвета за сигурност

- Резолюции относно децата и въоръжените конфликти: 1261 (1999 г.), 1314 (2000 г.), 1379 (2001 г.), 1460 (2003 г.), 1539 (2004 г.), 1612 (2005 г.), 1882 (2009 г.), 1998 (2011 г.), 2068 (2012 г.), 2143 (2014 г.), 2225 (2015 г.), 2427 (2018 г.), 2601 (2021 г.)
- Резолюции относно жените, мира и сигурността: 1325 (2000 г.), 1820 (2008 г.), 1888 (2009 г.), 1960 (2010 г.), 2106 (2013 г.), 2242 (2015 г.), 2331 (2016 г.), 2467 (2019 г.)
- Резолюции относно младежта, мира и сигурността: 2250 (2015 г.), 2419 (2018 г.), 2535 (2020 г.)

Резолюции на Общото събрание относно децата и въоръжените конфликти

Резолюции за правата на детето, внасяни на всеки две години от ЕС, заедно с Групата на страните от Латинска Америка и Карибския басейн (GRULAC), в Съвета по правата на човека и Третата комисия на Общото събрание на ООН. Тези резолюции съдържат параграфи относно децата и въоръжените конфликти.

II. МЕЖДУНАРОДНО ХУМАНИТАРНО ПРАВО, БЕЖАНЦИ И ВЪТРЕШНО РАЗСЕЛЕНИ ЛИЦА

- Женевска конвенция относно третирането на военнопленниците, (1949 г.)
- Женевска конвенция за защита на цивилни лица по време на война (1949 г.)
- Допълнителен протокол към Женевските конвенции от 12 август 1949 г. и относно защитата на жертвите на международни въоръжени конфликти (протокол I) (1978 г.)
- Допълнителен протокол към Женевските конвенции от 12 август 1949 г. и относно защитата на жертвите на немеждународни въоръжени конфликти (протокол II) (1977 г.)
- Конвенция за статута на бежанците (1951 г.)
- Протокол за статута на бежанците (1967 г.)
- Ръководни принципи за вътрешно разселени лица (1998 г.)
- Обичайно международно хуманитарно право

III. МЕЖДУНАРОДНО НАКАЗАТЕЛНО ПРАВО

- Римски статут на Международния наказателен съд (2002 г.)

IV. ДРУГИ ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ МЕЖДУНАРОДНИ АНГАЖИМЕНТИ И ИНСТРУМЕНТИ

- Принципи и насоки относно децата, свързани с въоръжени сили или въоръжени групировки (Парижки принципи) (2007 г.)
- Насоки за защита на училищата и университетите от използването им за военни цели по време на въоръжен конфликт (2014 г.)
- Декларация относно сигурността на училищата (2015 г.)
- Принципи от Ванкувър за опазване на мира и предотвратяване на набирането и използването на деца войници (2017 г.)
- Политическа декларация за укрепване на защитата на цивилното население от хуманитарните последици, произтичащи от използването на взривни вещества в населени райони (EWIPA) (2022 г.)

Приложение 2 – Политика и инструменти на ЕС

ОВППС и инструменти за управление на кризи

- План за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията (2020 – 2024 г.)
- Стратегически компас на ЕС за сигурност и отбрана (2022 г.)
- Граждански пакт в областта на ОПСО (2023 г.)

- Политика на Европейския съюз за надлежна проверка в областта на правата на човека и международното хуманитарно право във връзка с подкрепата за трети страни в сектора на сигурността (2023 г.)
- Съвместно съобщение: стратегически подход на ЕС в подкрепа на разоръжаването, демобилизацията и реинтеграцията на бивши бойци (2021 г.)
- Стратегическо партньорство ООН – ЕС в областта на мироопазващите операции и управлението на кризи: Приоритети (2022—2024 г.)
- Актуализиран контролен списък за интегриране на закрилата на децата, засегнати от въоръжени конфликти, в мисиите и операциите по линия на ОПСО (2024 г.)
- Европейски консенсус относно хуманитарната помощ (2008 г.)
- Инструментариум на ЕС и УНИЦЕФ в областта на правата на детето: интегрирането на въпросите за правата на детето в сътрудничеството за развитие (2014)
- Работен документ на службите на Комисията относно хуманитарната закрила — подобряване на резултатите от защитата с цел намаляване на рисковете за хората при хуманитарни кризи (2016 г.)
- Работен документ на службите на Комисията относно образованието при извънредни ситуации във финансираните от ЕС операции за хуманитарна помощ (2019 г.)
- Съобщение на Комисията относно образованието при извънредни ситуации и продължителни кризи (2018 г.)
- Работен документ на службите на Комисията „Равенството между половете в областта на хуманитарната помощ: различни нужди, адаптирана помощ (2013 г.)
- Концепция за мирното посредничество на ЕС (2020 г.)
- Насоки за мирно посредничество, ЕСВД (2020 г.)
- Концепция на ЕС за стабилизиране, WK 13776/2022 INIT (2022 г.)

Политика и инструменти на Общността

- Стратегия на ЕС за правата на детето (2021 г.)
- План за действие на ЕС за младежта в областта на външната дейност (2022 – 2027 г.)
- Насоки на ЕС за утвърждаването и защитата на правата на детето (2017 г.).
- Препоръка на Комисията относно интегрираните системи за закрила на детето (очаква се потвърждение за 2024 г.)
- Съвместно съобщение: стратегически подход на ЕС в подкрепа на разоръжаването, демобилизацията и реинтеграцията на бивши бойци (2021 г.)
- Съвместно съобщение: елементи за стратегическа рамка на ЕС за подкрепа на реформата в сектора на сигурността (2016 г.)

Приложение 3 – Имащи отношение доклади и документи с насоки на ООН

Доклади на генералния секретар на ООН

Организация на обединените нации Годишни доклади (2000 г. – до момента) и доклади по държави (2006 г. – до момента) относно децата и въоръжените конфликти.

Доклади на специалния представител

Организация на обединените нации Доклади на специалния представител до Общото събрание (1998 г. — до момента) и до Съвета по правата на човека (1998 г. — до момента).

Работна група на Съвета за сигурност по въпросите на децата и въоръжените конфликти

- Заключение на работната група по специфичните за всяка държава доклади на генералния секретар относно децата и въоръжените конфликти:
www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/sgreports.

- Резолюции и президентски изявления относно децата и въоръжените конфликти: www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/resolutions.
- Писма от председателя на Съвета за сигурност до генералния секретар относно децата и въоръжените конфликти: www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/letters.
- Мандат на работната група по въпросите на децата и въоръжените конфликти и инструментариум: www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/reference.

Публикации и насоки от Службата на специалния представител на генералния секретар за децата и въоръжените конфликти

- Шестте тежки нарушения срещу деца по време на въоръжени конфликти: правна основа Ню Йорк, 2009 г. (актуализирано през 2013 г.)
- Децата и правосъдието по време на и след въоръжен конфликт (2011 г.)
- Насоки относно резолюция 1998 на Съвета за сигурност (2014 г.)
- Насоки и ръководство за работата на място — Механизъм за мониторинг и докладване относно тежки нарушения срещу деца в случаи на въоръжен конфликт (2014 г.)
- 20 години за по-добра защита на децата, засегнати от конфликти (2016 г.)
- Практически насоки за медиатори за защита на децата в случаи на въоръжен конфликт (2020 г.)
- Въздействие на пандемията от COVID-19 върху нарушенията срещу деца в случаи на въоръжен конфликт (2021 г.)
- Насоки относно отвличанията (2023 г.)
- Измерението, свързано с пола, при тежките нарушения срещу деца при въоръжени конфликти (2022 г.)
- Към по-голямо приобщаване: Документ за обсъждане относно мандата във връзка с децата, засегнати от въоръжени конфликти, и децата с увреждания при въоръжени конфликти (2023 г.)